

Baresai Károly: *A természetrajz, gazdaságtan és háztartástan tanítása. Az egészségstan tanítása.* (Népiszkolai Módszertani Közlemények X.) Győr: 1930. V. Szabó és Uzsaly ny. (N. 8-r., 24 l.)

Fekete János: *Népiszkolai módszertan. Vezérfonal működő tanítók számára, segédkönyv a tanítóképző-intézetek IV—V. osztályában.* 2. kiad. Pécs, 1930. Dunántúl Könyvkiadó és Nyomda rt. (N. 8-r., 174 l.) — Bolti ára 6 pengő.

Fekete József: *A magyar népművelés körvonalai.* Bp. 1930. Hollóssy János könyvny. (N. 8-r., 176 l.) — Bolti ára 4 pengő 50 fillér, tanítóknak, tanároknak a szerzőtől rendelve 3 pengő 50 fillér. (II, Hattyú-utca 7. IV. 1.)

Kiss József: *Montessori Mária nevelési rendszere.* (Különlenyomat a budapesti VII. ker. áll. tanítónőképző-intézet 1929—30. tanévi értesítőjéből.) Bp. 1930. (N. 8-r., 104 l.)

Klug Péter és Simon József: *A magyarországi gyógypedagógiai intézetek működése az 1929—30. tanítási évben.* Az intézetek igazgatóinak jelentései alapján összeállították — Bp. 1930. (4-r., 76 l.)

Torday Lajos: *A középiskolai tanár feladata és munkája.* Bp. 1931. Bethlen G. Irod. és Nyomdai rt. ny. (N. 8-r., 20 l.)

Polgári iskolai kis enciklopédia. Szerkesztette *Molnár János.* Bp. 1930. Athenaeum ny. (N. 8-r., 156 l.)

VEGYES.

Az iskolai munka szabadabb formái. *Nils Hänninger a Skola och Samhalle* c. svéd pedagógiai folyóiratban e kérdérről szóló fejtegetéseit a nevelés, szorosabban az iskolai nevelés célmeghatározásából vezeti le, az iskolai nevelés céljául a társadalomra nézve hasznos polgárrá való nevelést tűzven ki. Megállapítja, hogy ez a cél az iskolára feladatokat ró, mégpedig elsősorban a tananyag megválasztása szempontjából. A tananyag megállapításában eddig elsősorban a hagyomány szempontjai érvényesültek. Semmit sem mertek kihagyni a régiből, újat viszont kénytelenek voltak betoldani, e ennek következtében a tananyag korallszerűen nőtt. A korlátozás számára valamilyen elvi mértéket szabni nem tudtak. A cikk írója úgy találja, hogy a fenti célból önként adódik a mérték. Az ismeretnyújtás azonban csak egy része annak a feladatnak, mely az iskolára hárul. Fontosabb az, hogy a gyermek megtanuljon cselekedni. Nem azt kérdik az életben: mit tanultál, hanem mire vagy képes. Tehát neveljen az iskola tevékenységre s létesítsen oly erényeket a gyermekben, mint a kitartás, felelősség, szorgalom, önállóság, és neveljen arra, hogy a maga lábán megálljon, viszont azonban másokkal együtt dolgozni is képes legyen. Gondoskodjék a gyermeknek testi neveléséről. Svédországban szokásos, hogy szép időben az iskola egész délelőttre kirándul; ezt szokták szabadlevegőzésnek nevezni. Újabbán ezt sokat támadják. A cikk írója meg-

jegyzi, hogy az ilyen szabadlevegőzés nemcsak az egészség, hanem a jellemnevelés szempontjából is igen kívánatos. Végül kifejti, hogy a modern iskolának a réginél nagyobb mértékű esztétikai nevelésről is gondoskodnia kell.

A cél kifejtése után rátér annak a vizsgálatára, vajjon a mai iskola megfelel-e ezen követelményeknek. A felelet a fentiekből következőleg csak tagadó lehet, bár újabban a pedagógia terén olyan jelenségek mutatkoznak, melyek azt bizonyítják, hogy az iskola nagyon is fejlődőképes intézmény. Idézi Helén Parkhurst könyvét a Dalton-rendszerről. Régen úgy volt, hogy a gyermeket iskolába kényszerítették, hogy ott azt tanulja, amit a felnőttek előírtak számára. A gyermek természetes ellenségének tekintette a tanítót, mert csak az történhetett, amit a tanító akart. Ma úgy alakult a helyzet, hogy a gyermek is előállhat a maga indítványával, ő is vethet föl kérdést, s ha ez valóban megtörténik, akkor az a tanulásnak javára válik. Két dolog van azonban, ami ennek útjában áll: egyik az órarendszer, másik az osztályrendszer. Botor illúzió azt képzelni, hogy a gyermek érdeklődése beállítható ilyenformán: 8—9 történet, 9—10 számtan stb. Az, hogy a gyermek ellenszenvet áruel az iskolával szemben, hogy fegyelmetlen és lusta, csak azt bizonyítja, hogy az iskolarendszer nem felel meg természetének. Létesítsünk tehát olyan iskolát, mely megfelel a gyermek lelki adottságának.

Nem lehet tagadni, hogy az iskola egy bizonyos ismerettel akarja ellátni növendékeit. De vajjon az ismeretek nyújtása oly módon történik-e, mely a munka ökonómiaja szempontjából indokolt?

Nem tagadható, hogy az iskolában meggyökeresedett sok olyan dolog és munkamódszer, mely egészen természetellenes. Vegyük csak azt, hogy az iskolában a munkaidő legnagyobb része oly *munkák ellenőrzésével telik* el, melyet a növendékek a munka tulajdonképeni színhelyétől távol és más időben végeztek. Bizonyára ennek a tévedésnek megjavítását célozzák azok az iskolák, ahol a házi feladatot teljesen megszüntették. A cikk írója a házi feladatok kevesbitésével is beérné.

A másik a lecke kikérdezés módszere. Sokszor úgy tűnik fel, mintha az iskola ezt tartaná legfontosabb feladatának. Természetesen nem lehet teljesen kiküszöbölni az iskolából a kikérdezést, de semmi esetre se történjék ez óráról-órára, hanem csak nagyobb egységek után és ne részletes felmondás, hanem számonkérés formájában. Főleg különbséget kell tenni a kérdezés módszerében osztályok szerint. Egészen feltűnő, hogy módszeres szempontból a legutóbbi időkig mily kevés különbséget tettek az osztályok között.

A másik nagy ütközőpont az osztályrendszer. Ez feltételezi — elméletileg legalább is —, hogy az osztály homogén tömeg. Hogy ez milyen téves álláspont, azt az újabban különösképen angolszász országokban végzett intelligencia- és tehetségmérések bizonyították be.

A pedagógia mai törekvése arra irányul, hogy olyan osztálytanítás legyen; mely figyelembe veszi a növendékek egyéni képességeit. E kérdéshez kapcsolódik a szabad osztálybalépés problémája.

Ez ellen azt szokták folhozni, hogy megbontja a szociális közösséget.

A „pluton“-rendszer ezt úgy oldja meg, hogy vannak speciális termek és osztálytermek. A legnépszerűbb speciális terem az ú. n. auditórium. Ebben történik a növendékek szociális kiképzése. Minden növendék napi félórát tölt itt, s egy időben körülbelül 60—70 növendék van jelen. E rendszer fő érdeme, hogy az egymástól elszigetelt tárgyak itt a vitatkozások folyamán kapcsolatba kerülnek.

Az új pedagógiai törekvésekből egy párat megvalósít a svéd közoktatásügyi törvény is, nevezetesen meghagyja, hogy az ismeretszerzés ne csak közlés, hanem a növendék önmunkálkodása által történjék. Elrendeli, hogy a gimnázium két felső osztályában a növendékek önálló munkát végezzenek. Ezzel kapcsolatban van a könyvtárak állandó használata. A tananyagnak egy részét feladatok alakjában kell elvégezni, vagy csoportonként, vagy egyénenként. Mellőzni kell a tárgyat feldaraboló kikérdező módszert.

A cikk írója kifejti, hogy a svéd iskolában megvan a megújulásra való törekvés, éppen azért fölösleges volna bármely idegen iskola szolgálai utánzása.

Ambrus Ilona.

A III. Egyetemes Tanügyi Kongresszus Naplója. A III. Egyetemes Tanügyi Kongresszus Végrehajtó Bizottsága október 3-án tartott ülésén elhatározta, hogy a Naplót, melynek II. kötete szintén 30 ív terjedelemben jelent meg, mivel az ígért segélyek elmaradtak, tagoknak 5, nem-tagoknak 8, iskoláknak és könyvtáraknak pedig 20 pengőért küldi meg. A Végrehajtó Bizottság kéri az igazgatókat, hogy a Naplót iskolájuk könyvtára részére szerezzék be és hívják fel a kartársak figyelmét is a műnek megszerzésére. A Végrehajtó Bizottság pénztárosa *Tóth Arpád* (Bp. IV., Magyar-u. 38.).

A Magyar Szülők Szövetsége. A Magyar Szülők Szövetsége 1923-ban alakult meg, mint a Magyar Gyermektanulmányi és Gyakorlati Lélektani Társaság szakosztálya. Hivatása az volt, hogy az 1917 óta fennálló *Anyák Iskolája*, majd később a *Szülők Iskolája* című tanfolyamot fenntartsa. Ezenkívül a VI. kerületben egy *Szülők Köre* című ismeretterjesztő és szociális munkát végző fiókkört alakított. 1929 őszén új, hatalmas, az egész országra kiterjedő tevékenységű szövetség alapítását határozták el, mely 1930 június 11-én tartotta meg alakuló ülését azzal a céllal, hogy a szülőknek 1. nevelési kérdésekben, 2. a testi-lelki egészség kérdéseiben és 3. gazdasági kérdésekben tanácsot és támogatást nyújtson. Még a nyár folyamán megalakult a Szövetség nevelési és orvosi szakosztálya, valamint a leányszakosztály, melynek célja a leendő családanyáknak anyai és háziasszonyi hivatásukra való előkészítése. A leányszakosztály *Leányok Iskolája* című tanfolyamot rendez, melyen egészségügyi, gyermekápolási, nevelési és háztartási előadásokat tartanak.

A Szövetségnek legközelebbi tervei a következők: 1931 február—május hónapban rendezi a Szülők Iskolája II. félévi tanfolyamát, melynek összefoglaló címe lesz: Az iskola és az élet.

A Szülők Iskolájának mintájára a fővárosnak mindegyik kerületében szándékozik tanfolyamokat tartani, hogy gyakorlati útmutatásai csakugyan eljussanak a szegényebb és műveletlenebb szülőkhöz is, akik ezekre leginkább

reászorulnak. Szintúgy meg akarja alakítani a VI. kerületinek mintájára a többi kerületben is a Szülők Körét, amelyben egyénileg foglalkozhat minden egyes gyermek testi lelki bajaival, és tanáccsal, támogatással gyámolíthatja a mai nehéz viszonyok között erre rászoruló szülőket. Végre előkészíti az Ifjúsági Tanácsadás intézményét, mely már több nyugati államban fennáll s melynek célja az, hogy a fiatal embereknek minden lelki bajukban tanácsot adjon s ezúton előzze meg az elzüllést, az öngyilkosságot és egyéb szerencsétlenséget. Egyesíteni akarja mindazokat, akik a gyermekért eddig elszigetelve s néha egymás ellen dolgoztak: a szülőt, a pedagógust, az orvost, az egyházat, a gyermekvédelmi intézményeket, a gyermekbírótságot stb. Összekötő hidat akar építeni a szülők és a gyermekekkel foglalkozó intézmények közé.

A Szövetségnek elnöke *Keglevich Gyula gróf*, országgyűlési képviselő, ügyvezető elnöke *Máday István dr.*, egyetemi magántanár, titkára *Kulcsár István dr.* orvos. Hivatalos helyisége: Budapest VI., Dalszínház-utca 1. I. 6.

Nemzeti Gyermekhét. A Nemzeti Gyermekhét célja a magyar társadalom figyelmét ráterelni ama kötelességére, amellyel a magyar gyermeknek tartozik és a hatóságok támogatásával összefogni azokat a társadalmi erőket, amelyek a gyermeknevelés, gyermekvédelem és gyermekegészségügy ápolására hivatottak. A Nemzeti Gyermekhét megszervezésére alakuló bizottság ebből a célból évenként egy héten át tartó előadássorozatot, kiállítás stb. rendez s ezáltal igyekszik a főváros (ország) lakosságának minden társadalmi rétegét tájékoztatni a nevelésügyi, gyermekvédelmi és gyermekegészségügyi intézményekről s ezek működéséről. Igyekszik a hatóságok, felekezetek, társadalmi egyesületek, testületek, ipari és kereskedelmi körök, emberbarátok stb. áldozatkészségét a magyar gyermek nevelése, élet- és egészségvédelme felé terelni és valamennyi hivatott tényező, valamint a család és az iskola között a harmonikus együttműködést biztosítani.

A Nemzeti Gyermekhétnek tagja lehet minden világi és egyházi hatóság, intézmény, tudományos testület, bármely egyesület, ipari vagy kereskedelmi vállalat, szülő, pedagógus, orvos stb., ha írásban vagy élőszóval a mozgalomhoz való csatlakozását bejelentette, vagy ha a mozgalom irányító szerveinek felkérését tudomásul vette. A Nemzeti Gyermekhét tagjaira semmiféle anyagi kötelezettség (részvételi díj, vagyoni felelősség stb.) nem hárulik.

Az 1931. évben rendezendő Nemzeti Gyermekhét előkészítésére alakult bizottság 1930 november 7-én tartott ülésében egy ideiglenes szabályzatot fogadott el azzal, hogy ezt végleges elfogadásra a Nemzeti Gyermekhét nagybizottsága elé terjeszti. A bizottságnak elnöke *Gaár Vilmos dr.*, jegyzője *Liptai János*.